

borkovanský občasník

Ročník: 1998 č.1   cena: 2 Kč

VELIKONOCE PRO KAŽDÉHO

Občas slavíme nějakou událost nebo svátky a spokojíme se s tím, že je volno od práce, ani někdy moc dobře nevíme, proč se to či ono slaví. Tyto řádky se chtějí pokusit objasnit náplň jedněch svátků.

Alespoň v Evropě jsou bezesporu největšími svátky v roce vánoce a velikonoce. Tyto svátky slaví lidé věřící i nevěřící, každý jim pak podle toho dává svoji náplň.

Vánoce se začaly slavit až kolem roku 330 jako svátky narození Ježíše Krista. Přesné datum jeho narození ovšem známo není. V tehdejší Římské říši se ale běžně slavily narozeniny velikanů dějin, i když také nebylo známo přesné datum jejich narození. Zvolil se prostě nějaký den pro symbolické narozeniny. Protože narození Kristovo se předpokládalo v době zimního slunovratu, zvolili pro ně křesťané 25. prosinec. Tím chtěli zároveň čelit svátku boha Slunce, který na tento den zavedl v roce 274 císař Aurelián. Bible nazvala Krista „sluncem spravedlnosti“ a „světlem pro svět“, takže toto datum se přímo nabízelo. Církev tak vlastně pokřesťanila pohanský svátek.

U velikonoce se jedná o opačný proces s jejich slavením. Původní velikonoční svátky jsou církevní, nejprve starozákonní a pak s novou náplní Kristovy smrti a vzkříšení, teprve později si z nich nevěřící svět udělal svátky jara. Všechny jejich náplně bych chtěl respektovat, každý člověk má právo svobodně si vybrat.

Logicky začnu velikonoce s původním obsahem. Poněkud zjednodušeně a populárně řečeno, Velikou nocí pro biblický vyvolený izraelský národ, skrze něhož měl přijít světu Spasitel, bylo vyvedení ze čtyřista let trvajícího otroctví v Egyptě prostřednictvím Mojžíše. Tuto noc si měli Izraelité každoročně připomínat a oslavovat v ní veliké Boží skutky, což také činili. Historikové kladou tuto noc do doby kolem roku 1250 před Kristem, za vlády faraóna Ramsese II. Takže dnes mají tyto svátky tradici starou asi 3250 let. Datum jejich slavení rozhodl nicejský koncil v roce 325 po Kristu na neděli po prvním jarním úplňku, podle starozákonního slavení velikonoce 14. dne jarního měsíce nisanu. Tím se stalo, že se tyto svátky „astronomicky“ pohybují podle dne jarního úplňku v rozmezí pěti týdnů, od 22. března do 25. dubna. Dnes se vyskytují snahy o zavedení pevného data velikonoce.

Starozákonní Izrael přešel zázračným způsobem přes Rudé moře do země svobody. Novozákonní doplnění starozákonní tradice se týká toho, že ukřižovaný Kristus „přešel“ svým

vzkříšením třetího dne z pozemské smrti do pravé svobody nebeského života. Na tomto přechodu pak mají účast věřící svým křtem.

Vlastnímu slavení velikonoce předchází v křesťanském světě doba přípravy, zvaná doba postní. Začíná Popeleční středou. (Lidově se jí někdy říká „Škaredá středa“, protože křesťané jsou toho dne označováni popelem na znamení pomíjivosti a ochoty konat pokání za své hříchy a popel nikomu na kráse nepřidá.) Tato středa vznikla odpočítáním čtyřiceti dní před velikonoce, nepočítaje neděle, protože podle evangelia se Ježíš čtyřicet dní postil na poušti. Lidový výraz „masopust“ označoval ukončení tanečních zábav a veselí, což se dělo a mnohde i děje maškarním průvodem, pochováváním basy a podobnými zvyklostmi. Po II. vatikánském koncilu (1962 - 65) už není pro katolíky předepsáno neúčastnit se tanečních zábav v době postní, věřící to ale většinou dodržují z přirozeného citění. Postní doba je pro ně dobou přípravy na společnou a veřejnou obnovu svého křestního slibu i hlubší připomínkou Kristova spasitelného utrpení. K němu vznikly i některé lidové pobožnosti, nejznámější a nejrozšířenější je pobožnost Křížové cesty, rozjímané většinou o postních nedělích odpoledne.

Samotný Svatý velikonoční týden začíná Květnou nedělí. Připomínáme si Ježíšův vjezd do Jeruzaléma na oslátku, kdy mu lidé mávali olivovými a palmovými ratolestmi a provolávali mu slávu. V evropských zemích přinášíme v tu neděli na bohoslužbu ratolesti s prvými květy jara, jehnědy a kočičkami, které jsou pak požehnány. Od těchto „květů“ nese neděle svůj název. Dnes se této neděli říká také Pašijová, protože se při bohoslužbě čtou pašije, evangelium o utrpení Ježíše Krista. Slovo pašije je z latinského slova passio - utrpení. Vlastní velikonoční třídenní začíná Zeleným čtvrtkem. Název je lidový, možná vznikl z toho, že Ježíš se po večeři modlil se třemi svými učedníky, kteří ale usnuli, v Getsemanské zahradě. Stěžejní je ale právě ta velikonoční večeře, kterou chápeme jako duchovní svatební hostinu, při které se vtělený Boží Syn Ježíš Kristus za nás vydal, podobně, jako se za sebe vydávají lidé. Církev je v Bibli dokonce nazvána Nevěstou Kristovou. Podstata spočívá ve smlouvě, kterou tam s námi Ježíš uzavřel skrze své oslavené vzkříšené tělo a krev, dané tam v podobě chleba a vína. Tato nová a věčná smlouva je pak druhého dne, na Velký Pátek, zpečetěna Kristovou krví prolitou na kříži. Ježíšův kříž nejhluběji chápeme ve světle jeho vlastních slov „nikdo nemá větší lásku, než ten, kdo položí život za své přátele“.

Je to tedy den veliké Boží lásky. Katolická a evangelická tradice se liší ve slavení tohoto dne, což ale není podstatné. Katolická tradice má tzv. přísný půst, tj. zdrženlivost od masa i v omezeném množství přijaté potravy, velikonoční hostinu má až v neděli Zmrtvýchvstání Páně. Tradice evangelická oproti tomu slaví hostinou už Velký Pátek, v rámci sepětí Kristovy smrti a vzkříšení.

Bílá sobota je dnem, kdy Ježíš leží v hrobě, nekoná se žádná bohoslužba. Večerní sobotní bohoslužba už patří k vlastní Velikonoční neděli. Zvláštními obřady, konanými jen jedenkrát v roce, se slaví Kristovo zmrtvýchvstání. Věřící při nich obnovují svůj křestní slib a radují se ze své účasti na Kristově životě. Tuto radost vyjadřuje hebrejské slůvko aleluja či haleluja, které volně přeloženo znamená „chvalme Pána!“. Padesát dní pak v církvi trvá velikonoční doba, oslavující Kristovo vítězství nad utrpením a smrtí. Je završena slavností Seslání Ducha svatého, kterého oslavený Kristus posílá místo sebe, aby ve světě dále v každé době a na každém místě konal a uskutečňoval dílo jeho lásky a naší spásy.

S velikonočními souvisejí i některé lidové zvyky. Starší lidé si ještě pamatují slavení Smrtné neděle, týden před Květnou, kdy děti vynášely stromek ozdobený vaječnými výfuky a pentlemi, do něho pak v nějakém vodním toku byly pruty a holemi a nechávaly jej odplavat. Symbolizovalo to konec zimy. Tuto vzpomínku na dětství jsem kdysi ztvárnil takto :

O SMRTNÉ NEDĚLI

*obcházívá mne
chlapeček vlastního dětství
v krátkých nohavičkách snů.*

*Hopsajícím průvodem
vynášíme zpěv
proti Smrtoleně.*

*Ostrými pruty jara
bičujeme s ní pak
průzračný potůček
odtékající s námi do budoucna.*

K přehradní hrázi času.

Na Zelený čtvrtek zvony odlétají do Říma, jak říká lidové pořekadlo. Zvony jsou od prožívání Ježíšovy Poslední večeře a jeho úzkosti v Getsemanech nahrazeny hrkači a klapači až

do chvíle, kdy se bude slavit jeho vzkříšení. Lidé tuto tradici mají rádi a děti také, protože jsou při ní obdarováni, když procházejí dědinou. Je krásné a pozoruhodné, že se tato tradice v Borkovanech uchovávala i v letech minulého režimu.

Filozofové se dodnes přou o to, jestli bylo dříve vajíčko nebo slepice, nicméně pro lidovou filozofii a moudrost je vejce symbolem života a proto se stalo i symbolem svátků života - velikonoce, i zároveň symbolem jara, které po zimě přináší celé přírodě probuzení k životu. Borkovanské kraslice už minimálně celé století svědčí o úctě k životu, který člověk bere jako dar a poslání.

Konečně se sluší dostat se k velikonočním svátkům také jako ke svátkům jara, i když vlastní jaro většinou začíná o něco dříve. Vždyť příroda bytostně a neodlučitelně patří k člověku, který je po hmotné stránce skutečně její součástí, věřícímu navíc svědčí o kráse jejího Tvůrce. Nikde nenajdeme tolik „zázraků“ jako v přírodě, v říši rostlin i živočichů. Jarní příroda je po zimě vždy nově milá, znovu se každoročně díváme na pučící stromy, zelenající se trávu a první květy jako poprvé v životě. Letos se ohlásily kočičky a jehnědy už v prvé polovině února, v té druhé kvetly sněženky a začaly vystrkovat své listy tulipány a narcisy, první keře už se pokoušely zelenat, dokonce jsem v Randli viděl první nedočkavé fialové poupě koniklece, které se jinak až v březnu spolu s hlavičky jarními a samozřejmě s podběly hlásí k životu. I tam jsem si jednoho roku poznamenal :

JAK SE HLEDÁ JARO

*Zatímco ještě zima
ostrůvky sněhu nevzdává se,
slunce už ze svetru tě svléká.*

*Náhle: na suché trávě
v plné kráse
koniklec kalich květu otevřel.*

*A byť i ještě v postních rouchu,
už jisté je, že vstává z hrobu
země, na kterou rázem poklekneš.*

Takže, bratře člověče, ať jsi jakéhokoliv založení a smýšlení, ať jsou pro Tebe velikonoční svátky radostnou oslavou života, který tě naplňuje, obklopuje i přesahuje.

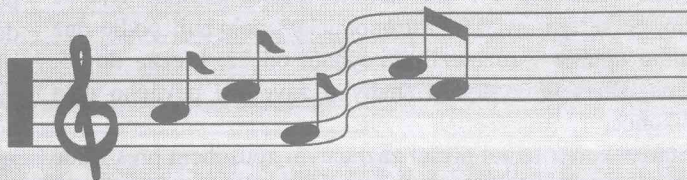
František Trtílek

Borkovanské kulturní léto 98

**Přijďte navštívit již třetí ročník folkových koncertů, který se koná 30. května 1998
v sokolovně Borkovany. Začátek koncertu je ve 20⁰⁰ hod.**

Účinkují: MARLENS - Borkovany
F. T. PRIM - Brno
ŽELVÍNERY - D. Bojanovice
NÁHODOU - Bošovice
LOUISIANA - Hustopeče

Ozvučení: Zdeněk Šimek - Břeclav

SLOVO STAROSTY

Obdržel jsem nepodepsaný dopis od občana, který bydlí asi v části obce zahumna. V jednom z prvních občasných dopisů jsem uvedl, že nebudu reagovat na nepodepsané dopisy. Na tento dopis však reagovat musím, protože v dopise je uvedena kritika, navíc oprávněná kritika, ale co hlavně, je zde uvedeno i řešení kritizované věci. Jedná se o úpravy volných ploch a chodníků a musím uznat, že toto řešení je velice dobré a jak sám pisatel uvádí, i ekonomicky šetrné. Budu se snažit problém řešit přesně tak, jak mi bylo pisatelem navrženo. Takže, vážený pane nebo paní - děkuji!

K problému s rozvodem elektrické energie v části obce zahumna mohu říct snad jen to, že celou záležitost okolo tohoto problému vnímám jako velký podraz ze strany JME Břeclav. Nesmí se na mne odpovědní pánové z JME Břeclav zlobit, ale nelze to jinak slušněji vyjádřit. Při všech jednáních o rekonstrukci el. sítí v obci, bylo vždy ze strany pracovníků JME Břeclav řečeno, že v části obce zahumna je havarijný stav, který se bude řešit samostatně, v rámci jiné ekonomické kapitoly, tedy z jiné finanční částky, než na kterou obec přispívala při již realizovaných rekonstrukcích. Dokonce bylo pracovníky JME Břeclav zamítnuto řešení pana Halouzky ze služebny JME Klobouky u Brna, který chtěl rekonstrukci provést s použitím zachovalých a použitelných součástek demontovaných na jiných akcích. Na tento návrh bylo reagováno tak, že „toto řešení je zbytečné, protože na rekonstrukci v zahumnech jsou peníze na jiné hromádce“. Od těchto slibů již uplynul nějaký ten pátek a JME Břeclav dělá „mrtvého brouka“ a tváří se, že o ničem neví.

Vrátím se opět k onomu nepodepsanému dopisu. Uvedl jsem, že pisatel kritizoval, ale že současně navrhl řešení. Málokdy se setkám s tímto způsobem kritiky. Většinou se kritizuje bez řádné znalosti celé problematiky a bez znalosti řešení situace. Navíc také každé řešení není realizovatelné. Nemožnost realizace mohou způsobit důvody technické, ekonomické či pouhá nutnost zachování logické návaznosti jednotlivých prací (nemůžeme nejdříve zpravit silnici a potom začít kopat kanály). Takový „úspěšný“ kritik na otázku jak bude situaci reálně řešit on, většinou jen pokrčí rameny, nebo se takticky vyhne odpovědi. Mluvit do větru a jen plivat po svém okolí špinu, to umí kupodivu dost lidí. Velice děkuji těm, kteří to nedělají.

Karel Urban

ODPADY

Připomínáme povinnost zaplatit částku za svoz a likvidaci odpadů vyplývající z platné Obecně závazné vyhlášky č. 1/1998.

Do současné doby určenou částku, nebo její část, uhradila většina domácností, takže připomenutí se týká pouze několika občanů s trvalým pobytem v obci. Majitelé rekreačních objektů částku uhradili prozatím pouze v menším počtu, ale u těchto osob se předpokládá, že svoji povinnost splní až v letním období, při svém delším pobytu v obci.

V obecně závazné vyhlášce není přesně stanoveno, jakým způsobem mají majitelé rekreačních objektů poplatek zaplatit. Mohou využít možnosti přímé platby v kanceláři OÚ při svém pobytu v obci, což je pro nás to jednodušší řešení, nebo mohou vyčkat na složenku, která jim bude zaslána do

místa trvalého bydliště.

Znovu zde uvádím, že ani starostovi obce ani jinému pracovníku OÚ Borkovany nepřísluší vymáhání tohoto poplatku. V případě neuhrazení částky za svoz a uložení odpadu kterou určuje platná vyhláška, bude vymáhání poplatku postoupeno příslušným úřadům. Vymáhání dlužné částky pak bude provedeno ve správním řízení.

Karel Urban

ŠKOLA V PŘÍRODĚ

Ve dnech od 7. 3. do 14. 3. 1998 byli žáci naší základní i mateřské školy ve škole v přírodě v Javoří, okr. Šumperk. Uskutečnění takové akce není snadná záležitost a proto patří poděkování pedagogickým pracovníkům naší školy, školky a všem, kteří se nějakým způsobem podíleli na realizaci celé akce. Pobyt ve škole v přírodě se podařilo uskutečnit přes problémy s nemocností žáků a dalších účastníků, i přes snahy některých občanů obce uspořádání akce organizačně narušit.

Karel Urban

VÝSTAVA VÍNA

Dne 22. 3. 1998 se konala v místní sokolovně výstava vína, kterou pořádal Klub přátel vína Borkovany. Klub vznikl v letošním roce jako volné sdružení občanů a jeho členem se může stát každý, bez ohledu na to, zda víno pěstuje, vyrábí, nebo jej pouze konzumuje. Všechny tyto činnosti vyžadují určitý, většinou přátelský vztah k vínu a proto i tento název.

Výstavy vín měly v Borkovanech svoji tradici a konaly se vždy v termínech kolem 19. března, tedy svátku Josefa. Poslední výstava byla v roce 1989 a pořádal ji Svaz zahrádkářů Borkovany v prostorách sokolovny. Možná vzhledem k tomu, že prostory sokolovny byly nedůstojné pro pořádání této i jiných podobných akcí, nebo z jiných důvodů, nebyla v dalších letech výstava vína v Borkovanech pořádána.

V letošním roce bylo možno využít prostory sokolovny, která po provedených opravách vytváří opravdu důstojné a odpovídající podmínky pro pořádání kulturních akcí a tedy i výstavy vína.

Dne 15. března proběhlo bodování vzorků vína. Bodování provedla komise v počtu 81 členů! Bodováno bylo 441 vzorků zaslanych z 26 obcí. Bylo představeno 327 vzorků mladých vín a 114 vzorků vín starších ročníků. Z tohoto počtu vyhodnotila komise 291 vzorků jako špičková vína.

Vítěznými vzorky výstavy byly:

bílé víno - starší ročník, Ryzlink rýnský ročník 1990, František Pacas, Borkovany

bílé víno - ročník 1997 Tramín - pozdní sběr ing. Vlastimil Klobása, Nikolčice

červené víno - Vavřinec - Štefan Ďuriš, Klobouky u Brna.

Výstavu vína organizačně zajišťovali členové Klubu přátel vína Borkovany. Regály na prezentaci vzorků zapůjčila firma ing. Karla Hájka z Borkovan. Vzhledem ke kladným ohlasům ať místních nebo přespolních účastníků výstavy a celkově příznivého dojmu z celé akce, snad bude navázáno na tradici výstav vín v Borkovanech a i v příštích letech bude v pořádání výstav vín pokračováno.

VOLBY

Jistě již všichni zaregistrovali, že v měsíci červnu nás čekají předčasné parlamentní volby. Každý volič si možná před volbami prostuduje volební program jednotlivých stran, nebo bude volit podle osobnosti té či oné strany. Mě osobně se při vyslovení slova volby a předvolební kampaň vybaví plno plakátů a podobných materiálů ze kterých se na nás budou usmívat vedoucí členové jednotlivých politických stran a tyto tváře budou „zdobit“ kdekjaký sloup a kdekjakou více či méně vhodnou plochu. Když se trochu porozhlédnete po svém okolí, objevíte ještě z minulé volební kampaně tváře politiků, z nichž mnozí již odpočívají na smetišti dějin. A to je to, co mě na volební kampani vadí. Každá strana slibuje mimo jiné i pořádek a žádná po sobě neuklidí ani své propagační materiály. Před volbami se slibuje mnohé, vynakládají se nemalé částky na vytištění a vylepení propagačních materiálů. Po volbách se však rychle zapomíná. Některé strany možná ze vzteku, protože se do parlamentu nedostaly, jiné vznášející se na vavřínech pomíjivé slávy, nechávají své propagační materiály neuklizeny. On i ten ošklivě šedivý betonový sloup elektrického vedení má svůj důvod a funkci. Nechápu, proč by jeho vzhled měla hyzdit ještě hodně dlouho po volbách tvář sebevýznamějšího politika.

Karel Urban

NAŠE PRODEJNY

V poslední době jsem velmi často dotazován občany, proč není v prodejnách v obci po celou otevírací dobu pečivo, proč není to, či ono zboží a podobně.

Obecní úřad nemůže žádným způsobem zajistit dodávky pečiva do místních prodejen ani nemůže žádným způsobem ovlivňovat sortiment a množství zboží v obchodech. Majitelé nebo provozovatelé prodejen si pečivo a ostatní zboží objednávají sami u dodavatelů. Sortiment a množství zboží je jen a pouze záležitostí samotných „obchodníků“, kteří si tímto způsobem mají možnost sami ovlivňovat své tržby, počet a spokojenost zákazníků.

Karel Urban

SOKOLOVNA

Po čtyřleté rekonstrukci budovy sokolovny získala nejen naše tělocvičná jednota, ale i celá obec důstojné a funkční zařízení, které lze plně využívat ke sportovním, kulturním, schůzovním a dalším účelům. V měřítku obce tak byla konečně zcelena mezera nemožnosti pořádat jakékoliv kulturně společenské akce a potažmo i mezera společenského života vůbec. Samozřejmě, že samotná existence sokolovny není samospasitelná, budovu je třeba oživit jinak celá její rekonstrukce postrádala veškerý smysl. Tento úkol považuji z mého hlediska za stejně náročný jakým byla rekonstrukce celé budovy. První vlašťovky se již objevily. V lednu byly v sokolovně pořádány tři akce - myslivecký ples, country bál a valná hromada akciové společnosti AGRA Borkovany, v březnu výstava vín. Na základě ohlasů i osobní zkušenosti se domnívám, že všechny společenské akce dopadly velmi dobře, čímž byl dán pozitivní signál všem potencionálním pořadatelům dalších kulturně-spoločenských podniků, které v naší obci měly tradiční místo (štěpánská zábava, maškarní bál, společenský ples, ostatková zábava a další).

Kromě těchto společenských akcí probíhá v sokolovně výuka tělesné výchovy žáků základní školy a pravidelná cvičení borkovanských hasičů. Kapacita budovy však není ani zdaleka uspokojivě využívána, což je velká škoda, neboť veškeré náklady na vytápění nejsou dokonale zhodnoceny. Velmi bych uvítal, kdyby v sokolovně probíhalo mnohem více pravidelných akcí především sportovního charakteru. Všechny snahy v tomto směru bohužel začínají a končí na získání odpovědných osob (trenérů), které by byly ochotny věnovat svůj volný čas práci s mládeží a dětmi.

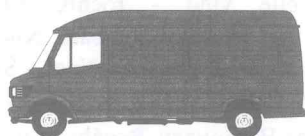
Vím, že obnova pravidelné sportovní činnosti je úkol nadmíru složitý, neboť od doby, kdy v Borkovanech probíhala naposledy, uplynula již dlouhá doba. Díky této prodlevě byla narušena sportovní tradice v obci, mladá generace nemá sport zařazen do škatulky svých potřeb a způsobů příjemného a přirozeného trávení volného času. Logicky se z této generace nemůže najít nikdo, kdo by z pravidelné sportovní činnosti plynule přešel k trénování mladších. Obávám se, že doba po kterou nebude nutné sport v Borkovanech křísit, ale pouze podporovat bude trvat dospění celé jedné generace, která bude pravidelně sportovat ať už v sokole či mimo něj.

Snad se při čtení tohoto článku najde někdo, kdo by byl ochoten jakoukoliv sportovní činnost rozhybat. Nabízí se znovuoobnovení činnosti oddílu stolního tenisu pro jehož činnost máme vybavení, nebo prostě jen nastartovat činnost základního cvičení dětí, jež v sobě zahrnuje veškeré cvičební disciplíny. Zároveň však předem upozorňuji, že práce s mládeží bude samozřejmě spojená s plnou odpovědností za provoz v budově po dobu cvičení i za případné škody vzniklé porušením provozního řádu budovy. Rekonstrukce sokolovny stála mnoho peněz a práce. Úkolem vedení sokola je zajistit, aby budova sloužila svému účelu co nejdéle. Je tedy zřejmé, že cvičení dětí nebo mládeže bude svěřeno pouze dospělé odpovědné osobě, těšící se široké důvěře členů sokola i celé obce. Současné živelné využívání venkovního hřiště na dvoře bude muset dostat také pevný rámec, neboť jak se ukazuje borkovanská mládež která tuto možnost využívá, nemá žádný vztah k propůjčenému zařízení, a dokonce ani dostatek kuráže přiznat se k rozbitému oknu.

Radek Valenta

AUTODOPRAVA

PŘEPRAVA MENŠÍCH
NÁKLADŮ - LEDNÍČKY,
PRAČKY, KOBERCE,
NÁBYTEK ...

FIAT DUCATO - MAXI

JAROSLAV ŠEBESTA

Lesní 6
Klobouky u Brna 691 72
Tel.: 0626/419 984

Robota v Borkovanech

Jednou z nejtěživějších povinností poddaných od 17. století byla nepochybně robota - nucená práce na panském statku, kterou byli povinni poddaní vůči své vrchnosti. Před třicetiletou válkou byly roboty relativně nízké a na některých panstvích byly převáděny spíše na finanční náhradu, zatímco skutečná robotní práce byla požadována jen sporadicky. Tak na panství lednickém měli podsedníci určeno 12 robotních dnů za rok, na mikulovském panství byla pro vesnické poddané stanovena robota jednotně na 24 dní ročně, a to jak pro sedláky, tak pro kopáče (ti pracovali převážně na vinicích mikulovských měšťanů). Na panství hodonínském, které zasahovalo do východní části nynějšího okresu Břeclav, sedláci pracovali asi 28 dní, půllánici 20, čtvrtlánici 15 dní a podsedníci asi 10 dní ročně. Vzhledem k tomu, že podobné údaje jsou i z jiných panství brněnského kraje, lze konstatovat, že v období předbělohorském jen zcela výjimečně dosahovaly robotní dny počtu nad 30 - 40 dnů v roce.

Po třicetileté válce začaly počty robotních dnů prudce stoupat a byly vrchností tvrdě vyžadovány, takže poddaní nezřídka sahali až k odmítání poslušnosti a k poddanským vzpourám. V době třicetileté války totiž poklesl počet obyvatel na některých panstvích až pod polovinu předválečného stavu (v Borkovanech z 57 poddaných sedláků zůstalo po válce pouhých 22, t.j. 38,6 % předválečného stavu !) a současně s tím zpustla také jejich půda. Nezřídka byla připojena k panskému velkostatku, takže majitel panství ji musel nechat obdělávat ve vlastní režii. Na každém panství tak bylo několik panských dvorů (na klobouckém to byly např. Martinice, Časkovec, Bohumilice a Klobouky), kam museli poddaní chodit robotovat.

Kdy k tomu výraznému navýšení robot došlo, přesně nevíme, a neznáme ani z této doby z jednotlivých panství přesné výše robotních povinností. Až teprve v tzv. dominikální fazi tereziánského katastru lze zjistit robotní zatížení na jednotlivých statcích a panstvích, jak je šlechta (nebo církev) přiznávala kol. r. 1750. Zde je dochováno i přiznání zábrdovských premonstrátů pro statek Klobouky, k němuž po celou dobu existence kláštera patřila i ves Borkovany. Povězme si však nejprve něco o robotách všeobecně.

Roboty se dělily na roboty letní v délce 23 týdnů, které trvaly zpravidla od sv. Jiří do sv. Václava (t. j. od 24. dubna do 28. září), a roboty zimní v délce 29 týdnů. Podle jiných dělení začínalo letní období od sv. Matěje (24. února), od sv. Řehoře (12. dubna) nebo na Velikonoce a trvaly do sv. Havla (18. června), sv. Michala (29. září) nebo do sv. Martina (11. listopadu). Pochopitelně, že existovala celá řada církevních svátků, během nichž se nerobotovalo, ale předepsaný počet robotních dnů musel každý robotou povinný odpracovat. Je ovšem otázkou, zda byly vyžadovány v letním období předepsané roboty v celé jeho délce, neboť v některých pramenech se mluví pouze o žních či senoseči, během nichž mají robotovat poddaní podle potřeby, „i také když by vrchnost uznala, stále skrze celý tejdén (aby) robotovali a nápomocni byli“. Denní délka roboty byla podle posledního robotního patentu tereziánského z 13. srpna 1775 pro Čechy a 7. září pro Moravu stanovena v zimě na 8 hodin a v létě na 12 hodin včetně přestávků na oběd a na cestu do práce a z práce.

Robotovalo se na robotě pěší a lánoví sedláci měli předepsanu robotu s potahem. Bylo to buď s párem koní (někteří lánici i se dvěma páry), nebo s párem volů. Při senosečích se robota počítala na fůry svezeneho sena nebo otavy. Robotní zatížení poddaných nebylo stejné. Lišilo se podle sociálního postavení (lánoví sedláci např. robotovali více dnů než chalupníci) a rozdílné robotní zatížení bylo dáno také ročním období, jak bylo řečeno výše. Určitou výjimkou byly ještě mimořádné, tzv. vyměřené roboty, které byly udávány v množství dnů za rok bez ohledu na roční období, jež byli poddaní povinni odpracovat podle potřeb vrchnosti. Tyto vyměřené roboty však nebyly běžné a na klobouckém statku nebyly uplatňovány.

Na jednotlivých panstvích docházelo v množství robotní práce k odlišnostem, které nedokážeme zatím vysvětlit. Míra robotního zatížení byla různá dokonce uvnitř jednotlivých panství a statků a velké rozdíly v počtu povinných robot byly i uvnitř jednotlivých vesnic.

Rozbor robotního zatížení nese v sobě úskalí nepřesnosti, která vyplývá ze snahy vrchnostenských úřadů vykázat co nejméně poddaných povinných robotou, případně jejich robotní povinnosti před úřady záměrně snižovat, čímž sledovali vykázaní nižších výnosů svých statků pro zdanitelný základ.

Na panstvích a statcích z nynějšího okresu Břeclav bez panství valtického, které v té době patřilo k Dolním Rakousům, bylo k r. 1750 vykázano řádnou robotou povinných 3915 poddaných, dalších 615 poddaných bylo povinno vykonávat roboty vyměřené, celkem tedy 4530 robotou povinných, což však

Robota na klobouckém panství v polovině 18. století:

neodpovídá jiným pramenům s uváděnými osedlými sedláky a naznačuje, že šlechta míru robotních povinností v podaných přiznáních záměrně snižovala.

Průměrné robotní zatížení poddaných v polovině 18. století na teritoriu nynějšího okresu Břeclav činilo bez vyměřených robot 129 dnů. Započteme-li do všeho i roboty vyměřené, pak se sníží toto průměrné zatížení na 115 dnů, což

Místo	poddaní	robotníků	léto	zima	celkem	1/rok
Klobouky	sedláci	20	1380	1160	2540	127
	čvrtl. 2v 1d	64	2944	1856	4800	75
	čvrtlánici	50	6900	4350	11250	225
	chalupníci	37	1702	1073	2775	75
	celkem	171	12926	8439	21365	125
Borkovany	sedláci	28	1932	1624	3556	127
	čvrtl. 2v 1d	27	1242	783	2025	75
	čvrtlánici	20	2760	1740	4500	225
	chalupníci	21	966	609	1575	75
	celkem	96	6900	4756	11656	121
Bohumilice	sedláci	8	552	464	1016	127
	čvrtl. 2v 1d	6	276	174	450	75
	čvrtlánici	4	552	348	900	225
	chalupníci	11	506	319	825	75
	celkem	29	1886	1305	3191	110
Statek	celkem	296	21712	14500	36212	122

v létě obnášelo přibližně 3 dny týdně, v zimě 2 dny týdně na robotou povinného. Přesto však na některých panstvích v době letní bylo předepsáno až 6 dnů týdenních robot.

A jak to bylo v Borkovanech? Uváděný výkaz robot přinášel následující údaje pro celý statek: Celkem měli robotovat sedlák se 2 koňmi 2 dny, půlláník s 1 koněm 2 dny, čvrtláník 1 pěší 3 dny, domkář 1 pěší 3 dny, chalupník 1 pěší 1 den. Krom toho v létě sedlák, půlláník a čvrtláník s potahem o 1 den více, čvrtláník s pěší robotou, chalupník a domkář dvojnásobek dnů. Přehled robotních povinností na celém statku ukazuje tabulka č. 1. Průměrné množství 122 robotních dnů v roce odpovídá přibližně průměru i z dalších panství na území nynějšího okresu Břeclav, takže není pravda, co uvádějí někteří badatelé o nižší míře robotního zatížení na církevních statcích. Církevní feudálové vyžadovali stejnou míru robot, jak feudálové světských.

Robotní práce však musela být stále více velmi neproduktivní. Vždyť srovnáme-li výměru půdy velkostatku a velikost půdy obhospodařované poddanými, tak poddaní obhospodařovali 72,45% výměry celého velkostatku, zatímco k panským dvorům patřilo jen 27,55% výměry. Na roboty ovšem spotřebovali 48,22% pracovních dnů v roce (nejsou však brány v úvahu církevní svátky, jichž byl v tomto období dnes již neodhadnutelný počet, a tak, množství pracovních dnů činilo jistě méně než počítaných 253 pracovních dnů za rok v současnosti, z čehož tedy plyne, že podíl robotních dnů přesahovat ve skutečnosti výrazně polovinu pracovních dnů v roce). Obdobná, ba v některých případech ještě horší situace byla i na jiných panstvích monarchie, a proto postupně převládly snahy robotní povinnosti poddaných snížit a současně je převádět na peněžní náhrady, které by poddaní platili místo neproduktivní robotní práce. Při přeměňování roboty v roce 1777 již poddaní klobouckého statku robotovali v průměru jen 59,3 dnů ročně, měli tedy přibližně polovinu robotních povinností oproti tereziánské době. Kromě toho ale ještě platili finanční náhradu, která se lišila podle vesnice i podle postavení poddaného. Kloboučtí pololánici platili ročně po 8 zlatých 11 a čvrt krejcaru, borkovanští 12 zlatých 24 krejcarů a bohumělští 7 zlatých a 53 a půl až 49 a čvrt krejcaru ročně, podruhové robotovali jen ruční pěší robotou a neplatili nic. Borkovanští poddaní sice opět robotovali více než kloboučtí a bohumělští, i tak se jim robota ovšem výrazně snížila. I s finanční relucí roboty se poddaným nepochybně novou úpravou ulevilo. Robota se na Kloboucku, ostatně i v mnoha dalších vesnicích, objevovala i v lidové písni. Jedna z nich, které se zpívaly na klobouckém statku, zněla :

Zábrdovské vrchní, ten má zlýho drába,
visí mo karabáč s ramena na záda.

Máme drába, máme, v černým dalamaně,
dež von hlavó kévá, nerád večír bévá.

Zlýho pána máme v modrým baladráně,
nechce nás dům pustit, me mo zhutikáme.

Robotní povinnosti zanikly až po revoluci v roce 1848. Tehdy byly za náhradu zrušeny poddanské povinnosti, mezi nimiž byla na prvním místě robota. Poddaní se tak zbavili jedné z nejtěžších břemen, které z nich činilo nerovnoprávné osoby tehdejší společnosti.

PhDr. Emil Kordiovský
Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově

Robota na klobouckém statku po r. 1777

Klobouky	robotou povinných	robotních dnů	σ počet dnů na 1 povinného	výše roboty
půllánici	20	2650	132,5	2,5/1 týden pěší
čvrtlánici	124	9858	79,5	1,5/1 týden pěší
chalupníci	49	1274	26	26 za rok pěší
chalupníci	61	793	13	13 za rok pěší
podruhové	53	689	13	13 za rok pěší
celkem	307	15264	49,7	
Bohumilice				
půllánici	6	795	132,5	2,5/1 týden pěší
čvrtlánici	14	1113	79,5	1,5/1 týden pěší
čvrtlánici	2	132,5	66,25	1,25/1 týden pěší
chalupníci	10	260	26	26 za rok pěší
chalupníci	14	182	13	13 za rok pěší
podruhové	12	156	13	13 za rok pěší
celkem	58	2638,5	45,5	
Borkovany				
půllánici	24	3816	159	3/1 týden s k.
čvrtlánici	10	795	79,5	1,5/1 týden s k.
čvrtlánici	69	7314	106	2/1 týden pěší
domkáři	21	546	26	26 za rok pěší
domkáři	18	234	13	13 za rok pěší
podruhové	12	156	13	13 za rok pěší
celkem	154	12861	83,5	
Celkem statek	519	30763,5	59,3	

Pozn.: Borkovanští pololánici a část čvrtlániků robotovala s jedním párem koní, ostatní roboty byly pěší.